

Limba și literatura română

Evaluarea Națională
2019

Clasa a VIII-a

Cuprins

Cuvânt-înainte.....	3
EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A	
Precizări privind structura subiectelor	4
Partea I – noțiuni teoretice, modele de compuneri, seturi specializate de întrebări structurate,	
teste de antrenament cu barem de evaluare și de notare	9
Genul epic: definiție, trăsături specifice.....	10
Variantă de compunere despre apartenența unui text la genul epic	11
Explorează universul genului epic!.....	12
Aplicație (A).....	12
Aplicație (B)	13
Realizarea rezumatului unui text epic	15
Aplicație (A).....	16
Genul epic (1)	20
Trăsăturile textului narativ (2)	20
Rezumatul unui text epic (3)	22
Genul epic (4)	24
Genul epic (5)	27
Expozițiunea unui roman (6)	29
Cadrul acțiunii în opera epică (7)	31
Semnificația punctului culminant în nuvelă (8)	34
Rolul dialogului în schiță (9)	36
Personajul: definiție, trăsături specifice	39
Variantă de compunere despre caracterizarea unui personaj dintr-un text la prima vedere.....	39
Explorează natura personajului!.....	41
Aplicație (A).....	41
Aplicație (B)	42
Personajul (10).....	44
Personajul (11).....	46
Personajul (12).....	48
Personajul (13).....	50
Personajul (14).....	52
Basmul popular: definiție, trăsături specifice.....	55
Variantă de compunere despre apartenența unui fragment la specia basmului popular	55
Explorează lumea basmului!.....	57
Aplicație (A).....	57
Aplicație (B).....	58

Basmul popular (15)	60
Basmul popular (16)	62
Basmul popular – caracterizarea personajului (17)	64
Expozițiunea unui basm (18)	66
Basmul popular (19)	69
Fabula: definiție, trăsături specifice	72
Variantă de compunere despre apartenența unui text la specia fabulei	72
Explorează lumea fabulei!	74
Aplicație (A)	74
Aplicație (B)	75
Fabula (20)	77
Fabula (21)	79
Fabula (22)	81
Fabula – caracterizarea personajului (23)	83
Fabula (24)	85
Balada populară: definiție, trăsături specifice	87
Variantă de compunere despre apartenența unui text la specia baladei populare	87
Explorează lumea baladei populare!	89
Aplicație (A)	89
Aplicație (B)	90
Balada populară – opinia despre mesaj/semnificație (25)	92
Balada populară (26)	94
Balada populară – caracterizarea personajului (27)	96
Balada populară – opinia despre mesaj/semnificație (28)	99
Balada populară (29)	101
Genul liric: definiție, trăsături specifice	103
Variantă de compunere despre apartenența unui text la genul liric	104
Explorează universul genului liric!	105
Aplicație (A)	105
Aplicație (B)	106
Variantă de compunere despre semnificațiile titlului unui text liric	107
Explorează relația titlului cu lumea operei!	108
Aplicație (A)	108
Aplicație (B)	110
Variantă de compunere despre mesajul/semnificațiile unui text liric	111
Explorează universul de semnificații al operei lirice!	112
Aplicație (A)	112
Aplicație (B)	113
Genul liric (30)	115
Genul liric (31)	117
Genul liric (32)	118
Genul liric (33)	120
Semnificația titlului operei lirice (34)	122
Semnificația titlului operei lirice (35)	124
Mesajul/semnificația operei lirice (36)	126
Semnificația titlului operei lirice (37)	128
Pastelul: definiție, trăsături specifice	130
Variantă de compunere despre apartenența unui text la specia pastelului	130

Explorează universul pastelului!.....	132
Aplicație (A).....	132
Aplicație (B).....	133
Pastelul (38).....	135
Pastelul – semnificația titlului (39).....	137
Pastelul (40).....	139
Pastelul (41).....	141
Pastelul (42).....	143
Doina populară: definiție, trăsături specifice.....	145
Variantă de compunere despre apartenența unui text la specia doinei populare.....	145
Explorează universul doinei populare!.....	147
Aplicație (A).....	147
Aplicație (B).....	148
Doina populară (43).....	149
Doina populară (44).....	151
Doina populară (45).....	153
Doina populară (46).....	155
Doina populară – opinia despre mesaj/semnificație (47).....	157
Genul dramatic: definiție, trăsături specifice.....	159
Variantă de compunere despre apartenența unui text la genul dramatic.....	159
Explorează universul genului dramatic!.....	161
Aplicație (A).....	161
Aplicație (B).....	162
Genul dramatic (48).....	165
Genul dramatic (49).....	167
Genul dramatic (50).....	169
Genul dramatic – caracterizarea personajului (51).....	172
Genul dramatic (52).....	174
Modurile de expunere: narațiunea, descrierea, dialogul.....	177
Narațiunea: definiție, trăsături specifice.....	177
Variantă de compunere narativă.....	178
Explorează universul narațiunii!.....	178
Aplicație (A).....	178
Descrierea: definiție, trăsături specifice.....	180
Variantă de compunere descriptivă. Tabloul de natură.....	181
Explorează universul descrierii de tip tablou!.....	181
Aplicație (A).....	181
Variantă de compunere descriptivă. Portretul.....	183
Explorează universul descrierii de tip portret!.....	183
Aplicație (A).....	183
Variantă de compunere despre caracterul descriptiv al unui text literar.....	185
Dialogul: definiție, trăsături specifice.....	186
Explorează comunicarea dialogată!.....	186
Aplicație (A).....	186
Textul narativ (53).....	187
Textul narativ (54).....	190
Descrierea artistică (55).....	192
Dialogul (56).....	194
Povestirea unui text epic (57).....	196

Textul nonliterar: definiție, trăsături specifice.....	198
Varianta de compunere despre caracterul nonliterar al unui text	198
Explorează valențele textului nonliterar!	199
Aplicație (A).....	199
Aplicație (B).....	200
Aplicație (C).....	202
Exprimarea argumentată a unui punct de vedere/a opiniei pornind de la un text nonliterar.....	203
Rezumatul unui text epic (58)	204
Povestirea unui text epic (59)	206
Relația autor-narator-personaj-cititor într-o operă epică (60).....	208
Partea a II-a – TESTE FINALE (fără sugestii de răspuns)	211
Test final 1	212
Test final 2	213
Test final 3	216
Test final 4	218
Test final 5	219
Test final 6	221
Test final 7	223
Test final 8	225
Test final 9	227
Test final 10	229
Test final 11	231
Test final 12	233
Test final 13	235
Test final 14	237
Test final 15	240
Test final 16	242
Test final 17	244
Test final 18	245
Test final 19	247
Test final 20	249
Partea a III-a – Răspunsuri la testele de antrenament.....	253
Genul epic.....	254
Genul epic (1)	254
Trăsăturile textului narativ (2)	255
Rezumatul unui text epic (3)	255
Genul epic (4)	256
Genul epic (5)	257
Expozițiunea unui roman (6)	258
Cadrul acțiunii în opera epică (7)	259
Semnificația punctului culminant în nuvelă (8)	260
Rolul dialogului în schiță (9)	261
Personajul (10).....	262
Personajul (11).....	263
Personajul (12).....	264
Personajul (13).....	264
Personajul (14).....	265

Basmul popular.....	266
Basmul popular (15)	266
Basmul popular (16)	267
Basmul popular – caracterizarea personajului (17)	268
Expozițiunea unui basm (18)	269
Basmul popular (19)	269
Fabula	270
Fabula (20)	270
Fabula (21)	271
Fabula (22)	272
Fabula – caracterizarea personajului (23)	273
Fabula (24)	274
Balada populară.....	275
Balada populară – opinia despre mesaj/semnificație (25)	275
Balada populară (26)	276
Balada populară – caracterizarea personajului (27)	276
Balada populară – opinia despre mesaj/semnificație (28)	277
Balada populară (29)	278
Genul liric.....	279
Genul liric (30)	279
Genul liric (31)	279
Genul liric (32)	280
Genul liric (33)	281
Semnificația titlului operei lirice (34)	282
Semnificația titlului operei lirice (35)	283
Mesajul/semnificația operei lirice (36)	284
Semnificația titlului operei lirice (37)	285
Pastelul.....	286
Pastelul (38)	286
Pastelul – semnificația titlului (39)	287
Pastelul (40)	288
Pastelul (41)	288
Pastelul (42)	289
Doina populară.....	290
Doina populară (43)	290
Doina populară (44)	291
Doina populară (45)	292
Doina populară (46)	292
Doina populară – opinia despre mesaj/semnificație (47).....	293
Genul dramatic	294
Genul dramatic (48).....	294
Genul dramatic (49).....	295
Genul dramatic (50).....	296
Genul dramatic – caracterizarea personajului (51)	297
Genul dramatic (52).....	298
Modurile de expunere: narațiunea, descrierea, dialogul.....	299
Textul narativ (53).....	299
Textul narativ (54).....	300
Descrierea artistică (55)	300

Partea I

- noțiuni teoretice
- modele de compuneri
- seturi specializate de întrebări structurate
- teste de antrenament cu barem de evaluare și de notare

Genul epic

Învăță definiția!

Genul epic cuprinde totalitatea operelor narative în proză sau în versuri, în care se relatează întâmplări reale sau imaginare puse pe seama unor personaje și povestite de un narator. Existența conflictului, evoluția progresivă a acțiunii, precum și plasarea acesteia în timp și spațiu diferențiază opera epică de alte tipuri de texte literare.

Aplică în compuneri!

- În opera epică *autorul* își exprimă în mod indirect ideile și trăirile, prin intermediul acțiunii și al personajelor.
- Modul de expunere specific este narațiunea la persoana a III-a sau la persoana I, realizată dintr-un unghi obiectiv, neutru (fără implicarea afectivă a povestitorului) sau subiectiv (atunci când naratorul este și personaj al întâmplării prezentate sau face aprecieri asupra eroilor acesteia).
- Narațiunea se poate asocia cu *dialogul* (dinamizează ritmul narativ, pune în valoare relațiile dintre personaje, creează impresia de veridicitate a întâmplării, evidențiază conflictul etc.) și cu *descrierea* (ancorează spațio-temporal acțiunea, având rol portretistic sau de atmosferă).
- Într-un text epic pot exista două *planuri*: unul exterior, faptic și unul interior, al trăirilor și al gândurilor eroilor.
- Conflictul este reprezentat de o ciocnire între personaje (*conflict exterior*) sau de trăiri contradictorii ale aceluiași personaj (*conflict interior*).
- Prezența *personajelor* este o trăsătură distinctivă a genului epic. Acestea participă la acțiune în diferite grade – secundare, episodice, figurante –, iar după natura faptelor săvârșite pot fi pozitive sau negative.
- *Episoadele* și *secvențele narative* sunt legate prin *înlănțuire* („apoi”, „după câteva zile”), *alternanță* („în acest timp”, „pe când”) sau *insertie* (în interiorul unei relatări, care devine „ramă”, este introdusă o altă istorisire).
- *Incipitul* reprezintă fragmentul introductiv dintr-o operă epică, având o anumită relevanță pentru mesajul/semnificația textului. În foarte multe cazuri, incipitul este gândit în relație cu *finalul* (simetrie/contrast/analogie/reluare etc.), astfel încât opera i se deschide cititorului ca un câmp de semnificație structurat, ce se cere explorat treptat.
- Acțiunea se organizează într-o succesiune de *momente ale subiectului*: *expozițiunea* (situația inițială); *intriga* (cauza ce declanșează acțiunea); *desfășurarea acțiunii*; *punctul culminant* (situația tensionată); *deznodământul* (situația finală).
- Întâmplările sunt plasate într-un *context spațio-temporal*, prin prezența unor *indici spațiali și temporali* (adverbele și locuțiunile adverbiale de loc și de timp, substantive care exprimă circumstanțe temporale sau spațiale, nume de locuri etc.).
- *Timpurile verbale* specifice narațiunii sunt imperfectul și perfectul compus.

Variantă de compunere despre apartenența unui text la genul epic

Respect pentru oameni și cărți

A. Citește cu atenție textul:

Înaintau amândoi în vârful picioarelor, cu mare grijă, și de câte ori podeaua scârțâia mai puternic, se opreau brusc, ținându-și răsuflarea. Și în acea clipă, aproape fără să-și dea seama, Ieronim apăsa butonul lămpii de buzunar și rămâneau pe întuneric.

— Să nu-ți fie teamă, îi șopti când, puțin timp în urmă, se împiedică de o frânghie pe care nu o putuse vedea și, rezemându-se, ca să nu cadă, de un dulap, una din uși se deschise încet, scârțâind prelung, ca un geamăt înfundat. Să nu-ți fie teamă. Nu e nimeni în toată casa...

— Atunci de ce vorbești atât de încet? îl întrebă celălalt.

Ieronim reaprinse lanterna și roti de câteva ori conul de lumină în jurul băiatului, fără să-l înalțe totuși până în dreptul figurii. Dar nu avea nevoie. O vedea destul de bine: fața ofilită de licean, cu ochii adânciți nefiresc în orbite, buzele subțiri și părul tuns scurt, cu un început de breton pe frunte.

— Spuneai că te cheamă Vlad, nu e așa?

— Vlad. Vladimir Iconaru.

— Află de la mine, amice Iconaru, spuse apropiindu-și puțin capul, că niciodată, nimeni, în nicio piesă de teatru, în niciun roman, în nicio poezie, nimeni, repet, n-a cutezat să vorbească cu glas normal când se introduce noaptea în podul unei case străine și se introduce, ca noi, cu un scop bine precizat: să găsească lada în care văduva eroului de război, generalul Iancu Calomfir, a păstrat cu pietate uniforme de gală ale soțului ei; să găsească, zic, lada, să-i spargă lacătul. Să fure cele două uniforme. Repet, să fure două uniforme de general.

(Mircea Eliade, *Uniforme de general*)

B. Model de compunere

Introducere	a. Prezint sintetic patru trăsături ale genului epic. <i>Genul epic cuprinde totalitatea operelor narrative în proză sau în versuri, în care se relatează întâmplări reale sau imaginare puse pe seama unor personaje și povestite de un narator. Existența conflictului, evoluția progresivă a acțiunii, precum și plasarea acesteia în timp și spațiu diferențiază opera epică de alte tipuri de texte literare.</i> b. Introduc în discuție textul analizat. <i>Fragmentul din textul <u>Uniforme de general</u> de Mircea Eliade ilustrează pe deplin trăsăturile unei opere epice, prezentând aventura a doi băieți ce-și propun să fure două uniforme de general.</i>
Cuprins	a. Precizez și comentez cel puțin o trăsătură a genului epic. <i>Un prim argument îl reprezintă existența celor două personaje, Ieronim și Vlad, implicate într-o acțiune tensionată. Cei doi pătrund pe ascuns în podul unei case, cu scopul de a fura, dintr-o ladă în-cuiată, două uniforme de general. Relațiile dintre ei nu sunt încă bine conturate, narațiunea aflându-se la început, dar intuim că ele vor conduce către o evoluție ulterioară în crescendo a evenimentelor. Personajul principal se conturează a fi Ieronim, din perspectiva acestuia realizându-i-se în fragment un portret fizic succint lui Vlad. În mod specific epiciei, întâmplarea prezentată este inserată prin indici de timp și spațiu, chiar dacă aceștia sunt destul de vagi: „noaptea”, „în podul unei case străine”.</i> b. Precizez și comentez alte trăsături ale genului epic. <i>Al doilea argument constă în organizarea textului sub forma unei narațiuni puse pe seama unui povestitor omniscient, care relatează faptele cu obiectivitate. Dialogul este viu, marcând tensiunea momentului și contribuind la crearea suspansului, după cum reiese din schimbul de replici: „— Să nu-ți fie teamă, îi șopti când, puțin timp în urmă, se împiedică de o frânghie pe care nu o putuse vedea”, „— Atunci de ce vorbești atât de încet? îl întrebă celălalt”. Totodată, prin descrierea de tip tablou („podeaua scârțâia mai puternic”) se conturează cadrul narațiunii, iar prin cea portretistică („fața ofilită de licean, cu ochii adânciți nefiresc în orbite, buzele subțiri și părul tuns scurt”) se nuanțează caracterul personajelor și se anticipează faptele.</i>

Încheiere	Formulez sintetic o concluzie care are legătură cu ce e mai important în cuprins. <i>Așadar, surprinzând realitatea în mod verosimil, grație celor două personaje implicate într-o acțiune plină de suspans, proiectată spațio-temporal și conturată de un narator, fragmentul citat ilustrează trăsăturile genului epic.</i>
------------------	--

Explorează universul genului epic!

Aplicație (A)

Citește textul de mai jos și rezolvă sarcinile de lucru formulate:

Ploua. Piscurile munților erau ascunse; nicio adiere; pietrele luceau. Micul munte cu lignit era acoperit de ceață. Să fi jurat că o amărăciune omenească învăluie chipul de femeie al colinei, ca și cum acesta ar fi dispărut sub ploaie.

— Inima omului suferă când plouă, zise Zorba, nu trebuie să-i purtăm pică!

Se aplecă la picioarele unui gard de măracini și culese primele narcise sălbatice. Le privi o bună bucată de timp, nu se mai sătura privindu-le, de parcă vedea narcise pentru prima oară; le mirosi închizând ochii, oftă și mi le dăru.

— Dacă-am ști, jupâne, zise el, ce spun pietrele, florile, ploaia! Poate că ele cheamă, poate că ne cheamă, și noi n-auzim. Când se vor destupa urechile oamenilor? Când vom avea ochii deschiși să vedem? Când vom deschide brațele să îmbrățișăm totul, pietrele, florile, ploaia, oamenii? Ce zici de asta, jupâne? Și terfeloagele tale, ele ce zic?

— Să le ia dracul, am zis, slujindu-mă de expresia preferată a lui Zorba, să le ia dracul!

Zorba mă luă de braț.

— Să-ți spun acu' o idee care mi-a venit, jupâne, da' să nu fie cu supărare: adună-ți grămadă toate terfeloagele și dă-le foc. După asta, cine știe, nu ești prost de felul tău, ești om de treabă, poate mai iese ceva din tine!

„Are dreptate, are dreptate! Striga un glas în mine, are dreptate, dar nu pot!”

Zorba șovăi, reflectă. Apoi, după o clipă:

— Eu...pricep eu ceva și... zise el.

— Ce anume, spune!

— Nu știu exact. Mi se pare, așa, că pricep ceva. Dar când încerc să rostesc acel ceva, se duce totul de răpă. Într-o zi, când oi fi în formă, o să ți-l dansez.

(Nikos Kazantzakis, *Alexis Zorba*)

a. Literatură

1. Precizează, într-un enunț, maniera în care va exprima Zorba ceea ce „pricepe” despre lume.
2. Explică, în 30-50 de cuvinte, rolul verbelor la timpul imperfect de la începutul fragmentului dat.
3. Realizează, în 80-100 de cuvinte, o scurtă caracterizare a personajului principal din fragmentul dat.
4. Precizează două funcții ale dialogului în narațiunea dată.
5. Transcrie două figuri de stil diferite din textul dat.
6. Exprimă-ți opinia, în 60-100 de cuvinte, despre semnificațiile fragmentului: *Să-ți spun acu' o idee care mi-a venit, jupâne, da' să nu fie cu supărare: adună-ți grămadă toate terfeloagele și dă-le foc. După asta, cine știe, nu ești prost de felul tău, ești om de treabă, poate mai iese ceva din tine!*

b. Fonetică, vocabular, acord

1. Subliniază silaba accentuată din cuvintele: *adiere, luceau, acoperit*.

2. Transcrie grupul de sunete din secvența: *mi le dăruî.*
3. Explică modul de formare a două cuvinte obținute prin derivare din următoarea secvență: *Să fi jurat că o amărăciune omenească învăluie chipul de femeie al colinei.*
4. Alcătuiește două enunțuri pentru a ilustra caracterul polisemantic al cuvântului *braț* din enunțul: *Zorba mă luă de braț.*
5. Scrie sinonime potrivite pentru sensul din context al cuvintelor: *șovăi, reflectă, clipă, pricep*, subliniate în textul dat.

c. Ortografie, punctuație, forme corecte

1. Prezintă rolul virgulei în enunțul: – *Inima omului suferă când plouă, zise Zorba, nu trebuie să-i purtăm pică!*
2. Precizează rolul stilistic al apostrofului în structura: *da' să nu fie cu supărare.*
3. Motivează prezența ghilimelelor în interiorul textului dat.
4. Corectează enunțurile:
Plantele care le-au văzut erau pline de taine.
Omul al cărei prieten este devotat se poate declara fericit.

d. Morfologie și sintaxă

1. Precizează modul și timpul verbelor: *am ști, șovăi, să rostesc, oi fi.*
2. Transcrie din primul alineat un verb care nu admite subiect.
3. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând partea de vorbire prin care se exprimă: *Să le ia dracul, am zis, slujindu-mă de expresia preferată a lui Zorba, să le ia dracu!*
4. Menționează predicatul și subiectele din secvența: *Dac-am ști, jupâne, zise el, ce spun pietrele, florile, ploaia!*
5. Realizează contragerea propozițiilor subordonate din următoarea frază, precizând rezultatul obținut: *Dar când încerc să rostesc acel ceva, se duce totul de răpă.*
6. Transcrie propozițiile subordonate din următoarea frază, precizând felul acestora: *Poate că ele cheamă, poate că ne cheamă, și noi n-auzim.*

Aplicație (B)

Citește textul de mai jos și rezolvă sarcinile de lucru formulate:

Un negustor, umblând prin mai multe sate și orașe, ca să cumpere grâu, păpușoi și altele, într-o zi ajunsese la un pod și când era să treacă văzu un om care se odihnea acolo: acesta era Păcală. Negustorul, voinde să afle ceva de la el, ca orice negustor, se apropie de dânsul și-l întrebă:

- De unde ești, măi creștine?
- Ia din sat de la noi, răspunse Păcală. [...]
- Eu îți zic: pe cine ascultați voi aici în sat?
- I! ha! auzi vorbă! Ascultăm pe lăutarul moș Bran; când începe să cânte, tot satul stă cu ochii și urechile țintă la el.
- Nu zic așa, măi nătărăule! Răspunde-mi odată cum te-ntreb.
- Ei, cum?
- Eu te-ntreb de cine aveți frică aici în sat mai mult.
- Văleu, maică! Ia, de buhaiul lui moș popa, mare frică mai avem, mămulică. Când vine sara de la păscut, fugim de el care încotro apucăm, că atât e de înfricoșat, de gândești că e turbat. Când începe să mugească, sparie chiar și copiii din sat.

— Mă!... da'! ce namilă de om ești tu? Nu cumva ești vrun duh rău, frate cu Mează-noapte sau cu Spaima-pădurei?

— Ei, Doamne! De ce mă-ntrebi, când mă privești? Ce? Nu mă vezi că-s om ca și dumniata: cu cap, cu ochi, gură, nas, mâni și cu picioare, mă mișc și mă uit ca toți.

— Așa te văd și eu, dar ai minte și simțire abia ca un dobitoc. Ia spune-mi, zău: aveți butnari sau dogari în sat la voi?

— Avem.

— Na cinci bani, și du-te să-ți puie doagele ce-ți lipsesc.

(Ion Creangă, *Păcală*)

a. Literatură

1. Precizează două trăsături ale personajului Păcală.
2. Explică, în 30-50 de cuvinte, ultima replică din textul dat: — *Na cinci bani, și du-te să-ți puie doagele ce-ți lipsesc.*
3. Transformă în vorbire indirectă primele două replici din fragment.
4. Formulează două idei principale/secundare din textul dat.
5. Precizează două mijloace de realizare a oralității în textul dat.

b. Fonetică, vocabular, acord

1. Precizează numărul de litere și numărul de sunete din cuvintele: *fugim, mugească, picioare, cinci.*
2. Transcrie grupurile de sunete din secvența: *Ia, de buhaiul lui moș popa.*
3. Transcrie un regionalism lexical din primul alineat.
4. Explică modul de formare a unui cuvânt obținut prin conversiune și a unui cuvânt obținut prin compunere din următoarea secvență: *Nu cumva ești vrun duh rău, frate cu Mează-noapte sau cu Spaima-pădurei?*
5. Scrie două expresii/locuțiuni care să conțină substantivul *zi*.

c. Ortografie, punctuație, forme corecte

1. Scrie o propoziție în care cuvântul subliniat din următorul enunț să fie diferit ortografiat: *Răs-punde-mi odată cum te-ntreb.*
2. Transcrie două cuvinte cu formă neliterară din textul dat și scrie forma literară a acestora.
3. Explică semnele de punctuație din secvența: — *Văleu, maică!*
4. Prezintă rolul cratimei în secvența: *De ce mă-ntrebi, când mă privești?*

d. Morfologie și sintaxă

1. Transcrie două adverbe relative din fragmentul dat.
2. Precizează modul și timpul verbelor: *să treacă, se odihnea, răspunse, stă.*
3. Subliniază predicatul din următoarea propoziție: *De unde ești, măi creștine?*
4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând partea de vorbire prin care se exprimă: *Eu te-ntreb de cine aveți frică aici în sat mai mult.*
5. Realizează contragerea ultimei propoziții subordonate din textul dat, precizând rezultatul obținut.
6. Transcrie două propoziții subordonate din următoarea frază, precizând felul acestora: *Când vine sara de la păscut, fugim de el care încotro apucăm, că atât e de înfricoșat, de gândești că e turbat.*

A. Citește cu atenție textul:

Sanda e singură-singurică. Îi mai place afară la uliță. Nu pentru că ar fi trecători, dar afară cântecul vine mai bine. E cald, dar deprinsă e fata la ger și la arșiță. Cu brațele goale, cu poalele aninate în brâu și cu ștergarul în cap, ea nici nu simte vremea lui cuptor; cântă, întinde firul, descurcă jirebia¹ și se pierde în tinerețile ei.

Din vale vine un câine flocan, pe mijlocul uliței. Câteva sute de pași de la cotitură, el zărește o clipă pe Sanda, se oprește, ridică capul, ciulește și începe a scheuna încet. Sanda se întoarce cu firul și iarăși se arată la cotitură. Câinele tresare, prinde viață și, cu ochii ațintiți la Sanda, se repede în sus.

Pentru o fată care urzește pânză de-a lungul gardului, un câine flocan, mai ales când nu vine, ci se repede, totdeauna este o ivire mai mult decât supărăcioasă. Sanda țipă, apoi rămase încremenită de spaimă, cu fața albă ca fagurele și cu ochii ațintiți la câine.

Ca o șopârlă însă, cu labelle întinse, colbăind cu coada și scheunând, se târaie câinele până în apropierea ei. Acolo apoi rămase turtit la pământ, privind fata speriată, scheunând iar cu frică și mușcându-și coada neîncetat.

Sanda își veni în fire. Îi părea c-a mai văzut adeseori acest câine, dar unde și cum nu-și aducea aminte. Deodată, fața ei se însenină.

— Scormon! strigă ea cu bucurie, ca și când ar întâlni un vechi prieten.

Când auzi câinele acest cuvânt, sări iute la picioarele ei, apoi se ridică cu labelle pe ea și iarăși îi cuprinse picioarele, sări împrejur vesel, începu să latre, să scheaune și iarăși să-i lingă mâinile.

— Scormon! dragă Scormon! zise ea, plecându-se spre câine și netezindu-l. Cât e de slab, sărmanul! Unde e Pascu?

La auzul acestui nume, câinele începu să scheaune încet, mai tare, tot mai tare, în sfârșit el își ridică capul în sus și începu să urle.

(Ioan Slavici, *Scormon*)

¹ jirebie – grup de treizeci de fire de tort, formând o unitate de măsură la urzit, la depănat

B. Model de compunere

1. Pregătirea rezumatului

- citesc textul cu atenție, pentru a-l înțelege;
- segmentez textul în unități logice/paragrafe organizate în jurul unei idei centrale;
- extrag ideile principale și unele idei secundare care conțin informații de bază referitoare la cadrul întâmplării, la relațiile dintre personaje, la starea sufletească a acestora etc.

2. Redactarea rezumatului

- folosesc limba literară;
- înlocuiesc persoana I și a II-a cu persoana a III-a;
- transform vorbirea directă în vorbire indirectă;
- folosesc prezentul sau perfectul compus ca timp de bază;
- nu dau citate din text; nu fac comentarii/aprecieri asupra textului de rezumat;
- mă exprim clar, concis, armonios și firesc.

În plină vară, Sanda este singură acasă, unde toarce cântând. Din vale se apropie un câine care, când o recunoaște pe fată, se repede la ea, sperind-o.

După ce își vine în fire, Sanda își dă seama că îl cunoaște pe câine, strigându-l pe nume cu bucurie. Scormon este fericit că a fost recunoscut și face gesturi de prietenie.

Privindu-l cu mai multă atenție, fata îl regăsește slab și neîngrijit, întrebându-l unde este Pascu. Auzind rostit numele stăpânului său, câinele devine trist și începe să urle.

Aplicație (A)

Citește textul de mai jos și rezolvă sarcinile de lucru formulate:

În noaptea aceea de 9 martie 1860, norii se lăsaseră atât de jos peste mare, încât abia de mai vedeai la câțiva pași. Pe marea aceasta în freamăt, cu valuri care în rostogolirea lor aruncau lumini livide, o navă de mic tonaj gonea cu aproape toate pânzele strânse.

Era un iaht de o sută de tone – un *schooner*, cum sunt denumite goeletele în Anglia și în America.

Numele vasului era Sloughi. Zadarnic însă l-ai fi căutat scris pe placa de la pupa, căci vreo furtună ori poate o ciocnire i-l smulsese în parte.

Să fi fost unsprezece seara. Sub latitudinea aceea, pe la începutul lui martie, nopțile sunt încă scurte. Către cinci dimineața aveau să se ivească zorile. Dar cu cât ar fi oare mai mică primejdia dacă soarele ar lumina depărtările? Corabia șubrezeită n-ar rămâne tot o jucărie a valurilor? Nimic nu s-ar schimba... Doar domolirea hulei¹ și încetarea vântului năvalnic ar mai salva-o de la cel mai cumplit naufragiu, în plin ocean, departe de orice peticuț de pământ pe care vreun supraviețuitor și-ar mai găsi poate scăparea.

La pupa navei, patru băieți, unul de 14 ani, alți doi de 13 și ajutorul de marinăr – musul – un negru de vreo 12 ani, toți în jurul timonei, se străduiau din răsputeri să țină piept furiei valurilor care amenințau să culce iahtul pe o parte. Era o treabă peste măsură de grea, căci roata nu mai putea fi frânată și în orice clipă riscau să fie zvârliți peste bord.

Într-adevăr, către miezul nopții, un val năprasnic izbi iahtul în flanc cu atâta putere, încât mare minune că n-a smuls timona cu totul.

Copiii, răsturnați de zguduire, izbutiră totuși să se ridice degrabă.

— Mai merge timona, Briant? întrebă unul din ei.

— Merge, Gordon, răspunse Briant, care-și reluase locul și-și păstrase tot sângele rece. Apoi, adresându-se unui al treilea:

— Fii tare, Doniphan, nu-ți pierde cumpătul! Trebuie să-i salvăm pe ceilalți!

(Jules Verne, *Doi ani de vacanță*)

¹ *bulă* – mișcare ondulatorie a suprafeței mării, urmând după o furtună sau după o briză puternică; furtună pe mare

a. Literatură

1. Transcrie câte o secvență care conține un indice de timp, respectiv un indice de spațiu.
2. Precizează modurile de expunere din textul dat.
3. Prezintă rolul celor două interogații retorice din al patrulea alineat al textului dat.
4. Transcrie două figuri de stil diferite care contribuie la conturarea atmosferei în care se va desfășura acțiunea.
5. Precizează tema textului dat și două motive literare care o susțin.
6. Realizează rezumatul textului dat.

b. Fonetică, vocabular, acord

1. Subliniază silaba accentuată din cuvintele: *rostogolirea*, *amenințau*, *șubrezeită*, *cumpătul*.
2. Transcrie grupurile de sunete din secvența: *abia de mai vedeai*.
3. Transcrie patru termeni din câmpul lexico-semantic al navigației.
4. Explică modul de formare a unui cuvânt obținut prin conversiune și a unui cuvânt obținut prin compunere din următoarea secvență: *Copiii, răsturnați de zguduire, izbutiră totuși să se ridice degrabă*.
5. Explică sensul locuțiunii/expresiei: *își păstrase sângele rece*.

c. Ortografie, punctuație, forme corecte

1. Explică semnele de punctuație din secvența: – *Mai merge timona, Briant? întreabă unul din ei.*
2. Prezintă rolul cratimei în secvența: *Fii tare, Doniphan, nu-ți pierde cumpătul!*
3. Motivează scrierea cu trei de *i* a cuvântului *copiii* din secvența: *Copiii, răsturnați de zguduire, izbutiră...*
4. Completează enunțurile cu formele potrivite ale pronumelui relativ în cazul genitiv:
Corabia.....pânze sunt rupte este în pericol.
Îl admir pe marinarul.....curaj ne-a salvat.

d. Morfologie și sintaxă

1. Precizează gradul de comparație al adjectivelor din secvența: *Doar domolirea hulei și încetarea vântului năvalnic ar mai salva-o de la cel mai cumplit naufragiu...*
2. Precizează felul și cazul pronumelor din propoziția: *Nimic nu s-ar schimba.*
3. Transcrie predicatul și subiectul propoziției: *Corabia șubrezită n-ar rămâne tot o jucărie a valurilor?*
4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând partea de vorbire prin care se exprimă: *Sub latitudinea aceea, pe la începutul lui martie, nopțile sunt încă scurte.*
5. Precizează felul subordonatei din fraza: *Trebuie să-i salvăm pe ceilalți!* și alcătuieste o altă frază, în care aceeași subordonată să aibă alt termen regent.
6. Transcrie două propoziții subordonate din următoarea frază, precizând felul acestora: *Era o treabă peste măsură de grea, căci roata nu mai putea fi frânată și în orice clipă riscau să fie zvârliți peste bord.*

Genul epic (1)

Fișă de administrare a testului

Data:.....

De la ora.....la ora.....

Punctajul obținut.....

☞ Sunt mulțumit de mine

☞ Pot mai mult de atât

☞ Trebuie să mă mai antrenez

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul text:

Șapte feciori a avut Codrea, ca șapte feți-frumoși. Și toți șapte l-au făcut de rușine, toți șapte au fugit de la oaste, parcă a fost înadins. Să fi fost oricât de prăpădiți, oricât de becisnici, numai asta să nu i-o fi ticluit. [...] În sfârșit i-a mai rămas unul, Ionică. Acesta era mezinul. Și a fost băiat bun totdeauna. I-au plăcut de mic copil poveștile ostășești. Asculta totdeauna cu ochii scânteietori cuvintele lui Codrea... într-însul își pusese el toată nădejdea.

Dar iată că într-o seară, tocmai când se ciondănea cu baba, după cină, se aude un bocănit lin, slab, în geam. Codrea pășește liniștit la fereastră și întreabă:

— Cine-i?

— Eu...

— Care eu?

— Ionică...

Mustățile moșneagului se zvârcoliră fioros de câteva ori, parcă le-ar fi smucit o mână vrăjmașă nevăzută.

Pe urmă iar întreabă:

— Ai fugit?

— Am venit...

Dintru-ntâi, îi veni să-l gonească de lângă casa lui, să-l alunge în lume, ca să nu-i mai auză nici de nume. Dar privirea lui încruntată rătăci spre babă. Nemișcată, cu doi picuri mari în colțurile orbitelor, ea nu îndrăznește să crâcnească. Dar durerea și iubirea ei mută îl înmuieră. Se scărpină în ceafă, înjurând printre dinți, ș-apoi se trânti pe pat și tăcu toată seara.

Ușa se deschise scârțâind și intră Ionică, smead, pleoștit, destrămat, ca o stafie. Se lăsă încetinel pe vatră, lângă foc, și rămase acolo, tăcut, multă vreme. Baba, mototolită într-un ungher, plângea cu sughițuri. Apoi, Ionică își sprijini capul în podul palmelor și începu să se jelească.

— Mi-era dor de-acasă... Că acolo-s numai străini, și străinii sunt răi, și nu le pasă de durerea ta, și te asupresc, și te batjocoresc, și...

Glasul lui, întrerupt când și când de sughițele bocite ale babei, răsuna duios în liniștea nopții. Codrea însă nu auzea nimic. Cu mâinile împreunate pe piept, zăcea neclintit, ca un mort. Iar după ce isprăvi feciorul, se întoarse către perete și zise aspru, poruncitor:

— Apoi mâine dimineață să te duci înapoi!...

În zori, când căscă ochii, văzu pe baba Firoana, cu ochii înecați în lacrimi, zgândărind la foc, în vatră. Codrea se uita repede împrejur.

— S-a dus?... gălgâi răgușit.

— S-a dus.

O fulgerare dureroasă i se înghesui prin inimă, un val rece îl zgudui prin tot corpul. Vru să spuie ceva, dar nu putu scoate niciun glas omenesc. Numai un hropăit lung îi izbucni din adâncul sufletului.

(Liviu Rebreanu, *Glasul inimii*)

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *poveștile, nădejdea*. (4p)
2. Explică modul de formare a unui cuvânt obținut prin conversiune și a unui cuvânt obținut prin derivare din secvența: *O fulgerare dureroasă i se înghesui prin inimă, un val rece îl zgudui prin tot corpul*. (4p)
3. Precizează numărul de litere și numărul de sunete din cuvintele: *acesta, ochii*. (4p)
4. Menționează rolul virgulei din secvența: *Că acolo-s numai străini, și străinii sunt răi, și nu le pasă de durerea ta, și te asupresc, și te batjocoresc, și...* (4p)
5. Transcrie o structură/grup de cuvinte care marchează intriga narațiunii. (4p)
6. Precizează, într-un enunț, motivul pentru care Codrea era dezamăgit de feciorii săi. (4p)

B. Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să motivezi apartenența la genul epic a textului *Glasul inimii* de Liviu Rebreanu. (16p)

În compunerea ta, trebuie:

- să precizezi patru trăsături ale genului epic;
- să prezinți detaliat două dintre aceste trăsături, cu ajutorul exemplelor extrase din text;
- să respecți structura specifică tipului de compunere cerut;
- să ai obligatoriu numărul minim de cuvinte precizat.

Subiectul al II-lea (36 de puncte)

Citește următorul text:

Película „Doar o răsuflare”, a cărei premieră va avea loc azi, 24 noiembrie la HBO, ora 20:00, și pe HBO GO, este o nouă secvență din istoria recentă a României surprinsă de cinematografie.

Filmul explorează natura profund contradictorie a iubirii în viața de familie, fiind martorul a șapte ani din viața familiei Sicrea, care locuiește într-un sat din România. Imaginile surprinse suprapun încercările prin care trec Dobrin și soția sa, Lia, împreună cu cei trei copii pe fundalul transformărilor ecologice, sociale și economice ce au loc în societate, dar și a dramelor interne. Dobrin așteaptă să se întâmple o minune care să o facă pe Denisa, fiica lui cea mică, să se ridice din scaunul cu roțile și să poată merge. Pe măsură ce copiii devin adulți sub ochii noștri, vedem cum legătura lui puternică cu Dumnezeu îi influențează relațiile de familie. [...]

Película a avut premiera mondială în aprilie 2016, în Elveția, la festivalul Visions du Réel.

(Ciprian Plăiașu, *Doar o răsuflare – un documentar și o poveste*, <http://www.historia.ro>)

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
 - când a avut loc premiera mondială a filmului prezentat;
 - locul în care se desfășoară acțiunea din filmul prezentat. (4p)
2. Scrie numele autorului și titlul articolului din care este extras fragmentul. (4p)
3. Menționează modul și diateza verbelor subliniate în textul dat. (4p)
4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând partea de vorbire prin care se exprimă: *Filmul explorează natura profund contradictorie a iubirii în viața de familie, fiind martorul a șapte ani din viața familiei Sicrea, care locuiește într-un sat din România*. (4p)